

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการใช้ยาของผู้ป่วยโรคหอบหืดโดยการให้คำปรึกษาแนะนำการใช้ยาแก่ผู้ป่วยในระหว่างวันที่ 18 พฤศจิกายน 2539 ถึง 14 มีนาคม 2540 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ประสิทธิผลการใช้ยาของผู้ป่วยในการศึกษานี้ ได้แก่ อาการของโรคที่ดีขึ้น การทำงานของปอดที่ดีขึ้นและความถูกต้องของการใช้ยา ดังนั้นการประเมินประสิทธิผลการใช้ยาของผู้ป่วยจึงใช้การพิจารณาจากผลการรักษา คือ อาการทางคลินิกที่ดีขึ้น การเพิ่มขึ้นของการทำงานของปอด และจำนวนปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาที่ลดลง

จำนวนผู้ป่วยที่ทำการศึกษา 93 ราย พบปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาทั้งสิ้น 69 ราย (ร้อยละ 74.2 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ได้แก่ ปัญหาการไม่ใช้ยาตามแพทย์สั่ง (ร้อยละ 66.7 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ปัญหาการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา (ร้อยละ 16.1 ของผู้ป่วยทั้งหมด) และ ปัญหาอันตรกิริยาของยา (ร้อยละ 9.7 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ปัญหาการไม่ใช้ยาตามแพทย์สั่งพบได้ทั้งหมด 90 ปัญหา โดยเป็นปัญหาการไม่ใช้ยาสุดพ่นชนิดเทคนิคมากที่สุด (ร้อยละ 46.7) รองลงมาได้แก่ ปัญหาการใช้น้อยกว่าที่แพทย์สั่ง (ร้อยละ 42.2) ปัญหาการใช้ยาอื่นนอกเหนือจากที่แพทย์สั่ง (ร้อยละ 7.8) และ การใช้ยามากกว่าที่แพทย์สั่ง (ร้อยละ 3.3)

เวลาเฉลี่ยในการให้คำแนะนำการใช้ยาแก่ผู้ป่วย 1 ราย คือ 23.9 ± 10.1 นาที โดยมีกลวิธีที่ใช้ในการให้คำแนะนำมากที่สุด คือ การให้คำแนะนำด้วยวาจา ร่วมกับการใช้ข้อเขียน (ร้อยละ 79.5) ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อสื่อหรือแผ่นพับที่ใช้ในการให้คำแนะนำเป็นอย่างมาก

ในการเพิ่มประสิทธิผลการใช้ยาโดยการติดตามดูแลและให้คำแนะนำการใช้ยาแก่ผู้ป่วย สามารถติดตามผลการให้คำแนะนำในผู้ป่วย 25 ราย (ร้อยละ 26.9 ของผู้ป่วยทั้งหมด) พบปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาก่อนให้คำแนะนำ 26 ปัญหา เป็นปัญหาการไม่ใช้ยาตามแพทย์สั่งมากที่สุด 19

ปัญหา ปัญหาการเกิดอันตรกิริยา 5 ปัญหา และปัญหาการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา 2 ปัญหา หลังจากได้รับคำแนะนำการใช้ยาแล้ว พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาลดลงเหลือเพียง 7 ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาการไม่ใช้ยาตามสั่ง 5 ปัญหา โดยเป็นปัญหาการใช้ยาน้อยกว่าที่แพทย์สั่ง 4 ปัญหา และปัญหาการใช้ยาอื่นที่แพทย์ไม่ได้สั่ง คือ การใช้สมุนไพร อีก 1 ปัญหา และปัญหาการเกิดอันตรกิริยา 2 ปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่า การให้คำแนะนำการใช้ยาสามารถป้องกันการเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาในผู้ป่วยได้อีกด้วย เมื่อพิจารณาผลการรักษา ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการทางคลินิกและการทำงานของปอดดีขึ้น

จากการที่ผู้ป่วยมีจำนวนปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ยาลดลงและผลการรักษาที่ดีขึ้นหลังจากได้รับคำแนะนำการใช้ยา สรุปได้ว่าการติดตามดูแลและการให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาแก่ผู้ป่วยโดยการให้คำแนะนำการใช้ยา สามารถเพิ่มประสิทธิผลการใช้ยาของผู้ป่วยโรคหอบหืดได้ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านสถานะของผู้ป่วยที่อาจเสริมให้ประสิทธิผลการใช้ยาเพิ่มขึ้นได้ คือ การที่ผู้ป่วยมีอายุน้อย ระยะเวลาในการเป็นโรคน้อย จำนวนขนานยาที่ได้รับมีจำนวนน้อย และ การที่ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาที่ถูกต้อง

ปัจจัยที่ทำให้การติดตามดูแลและให้คำแนะนำการใช้ยาแก่ผู้ป่วยเกิดความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิผลการใช้ยาของผู้ป่วย คือ ความสามารถของเภสัชกรในการคัดเลือกผู้ป่วย การเลือกกลวิธีการให้คำแนะนำที่ดี การใช้บริบทที่เหมาะสมในการให้คำแนะนำ และทำการติดตามผลการให้คำแนะนำจากผลการรักษาและปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาอย่างใกล้ชิด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย